

Ondertekening Intentieverklaring Onroerenderfgoedrichtplan Linkerscheldeoever

Dienst Linkeroever en Erfpunt
09|10|2023

Op maandag 9 oktober vindt de ondertekening van de intentieverklaring van het Onroerenderfgoedrichtplan Linkerscheldeoever plaats in de Maalderij van de Prosperhoeve in Prosperpolder in aanwezigheid van minister Matthias Diependaele en minister-president Jan Jambon. Dit richtplan wordt opgemaakt door Erfpunt in samenwerking met de gemeente Beveren en met financiële steun van het agentschap Onroerend Erfgoed. De intentieverklaring vormt de start van een participatieve samenwerking rond een toekomstvisie op het erfgoed en landschap van de polders van Linkerscheldeoever.

Toekomstverbond

Op 20 april 2022 ondertekenden 13 partijen het "Verbond voor de toekomst en leefbaarheid van het ommeland van de haven van Antwerpen, de polders op Linkerscheldeoever". In dit verbond werden de krachtlijnen vastgelegd waarbinnen de toekomstige ontwikkeling van de haven voor extra containercapaciteit mogelijk gemaakt wordt. Daarbij is overeengekomen dat het dorp Doel blijft bestaan en zijn afspraken gemaakt rond landbouw, natuurcompensaties, behoud van de woonkernen en verbeterde leefbaarheid.

In het Verbond is er ook extra aandacht voor landschap en erfgoed. Zo wordt er enerzijds de komende jaren geïnvesteerd in Doel en de restauraties van het Hooghuis, Hof ter Walle en de Scheldemolen. Anderzijds is voorzien dat er een erfgoedbeleid wordt uitgewerkt in de vorm van een Onroerenderfgoedrichtplan om het landschap en erfgoed van de polders op Linkerscheldeoever zoveel mogelijk te kunnen behouden.

Onroerenderfgoedrichtplan

Een onroerenderfgoedrichtplan focust op de opmaak van een geïntegreerde langetermijnvisie voor een welbepaald thema en/of gebied met een complexe opgave. Zo zijn er door het agentschap Onroerend Erfgoed al richtplannen opgemaakt rond de hoogstamboomgaarden in Haspengouw en de mergelgroeven van Riemst. Een plan voor historische landgoederen is in de maak.

Samenwerking en participatie staan centraal bij de opmaak van een onroerenderfgoedrichtplan. Het eerste werk bestaat uit een verkenning van het erfgoed, het in kaart brengen van de wensen en verzuchtingen van alle belanghebbenden en het engagement dat genomen wordt. Om het einde van dat proces af te kloppen, ondertekenen de partners uit het Verbond en andere betrokken organisaties die hierover willen samenwerken nu een intentieverklaring. Daarna begint het echte werk: het formuleren van een visie en het bepalen van de acties die de realisatie ervan mogelijk moeten maken.

Landschap en erfgoed van de Wase Scheldepolders

Komend jaar zullen gemeente Beveren en Erfpunt samen met de partners een toekomstvisie opmaken voor het erfgoed van Doel en de historische polders van Linkerscheldeoever. Die polders zijn in de middeleeuwen voor het eerst ontgonnen voor turfwinning en kregen daarna hun huidige vorm bij de geleidelijke herinpoldering van het gebied tussen 1614 en 1904. Opmerkelijk is dat bijna alle oorspronkelijke dijken uit die verschillende periodes nog zijn bewaard. Elke polder kreeg daarbij een eigen rationele aanleg met kaarsrechte wegen en blokvormige percelen, afhankelijk van de toenmalige investeerders en de technische mogelijkheden. Hier en daar zijn in dat gridvormige patroon nog grillige kreken en watergangen te zien als een restant van de oorspronkelijke getijdengeulen, zoals die in het Verdrongen land van Saefthinghe of de buitendijkse schorren voorkomen. Typisch voor het poldergebied zijn de verspreide ontginningshoeves met opvallend grote schuren voor het langdurig opslaan van de oogst om die aan hoge marktprijzen te kunnen verkopen. Later ontstonden de dijkgehuchten, waarvan de huizen soms gedeeltelijk in de dijk zijn ingegraven. De oudste polderdorpen Kieldrecht, Kallo en Verrebroek zijn in de middeleeuwen ontstaan op meer hoger gelegen gronden. De gestichte dorpen Doel en Prosperdorp zijn met hun planmatige aanleg daarom een opvallende verschijning in de polders.

Een gebalanceerde afweging

In het verleden is al een aanzienlijk deel van de Wase polders omgevormd tot havengebied. Het is dan ook de bedoeling om de kenmerkende elementen van de overgebleven poldergebieden zo veel mogelijk te vrijwaren voor de toekomst, in balans met landbouw, haven en natuur. Het gebied is immers grotendeels een speciale beschermingszone binnen het Europese Natura 2000-netwerk, waarbinnen de broedgebieden voor zeldzame vogelsoorten bewaard en verbeterd dienen te worden. Verdere havenontwikkeling moet daardoor gecompenseerd worden met de uitbreiding van bestaande of nieuwe natuurgebieden. Het richtplan zal volgens schepen van Linkeroever en Erfgoed Boudewijn Vlegels, elementen en richtlijnen aanreiken die helpen om het erfgoed en polderlandschap mee in afweging te nemen. Voor het gebied ten noorden van de haven, waar de plannen reeds het meest concreet zijn, wordt een actieprogramma uitgewerkt. Daarin engageren de partners zich voor de realisatie van een aantal vooropgestelde projecten.

Minister Matthias Diependaele: “Doel en de historische polders van Linkerscheldeoever hebben een bijzondere historische, culturele en esthetische waarde. Als minister van onroerend erfgoed vind ik het niet meer dan logisch dat we het erfgoed in het gebied gebruiken als hefboom voor de toekomst. Ik ben dan ook verheugd dat zo veel verschillende partners bereid zijn om te werken aan een onroerenderfgoedrichtplan voor het erfgoed van het gebied. Ik wens de initiatiefnemers alvast te feliciteren voor het nemen van die eerste horde. Laten we dit alvast vieren zodat we met goede en frisse moed kunnen beginnen aan de volgende fase: het formuleren van een visie en het bepalen van acties zodat het landschap en het erfgoed van de polders op Linkerscheldeoever zoveel mogelijk bewaard blijven.”

“Vlaanderen is een compacte regio waar veel verschillende activiteiten dicht bij elkaar plaatsvinden, aldus minister-president Jan Jambon. Dit is misschien wel het meest zichtbaar op de linkeroever van de Schelde. Binnen een straal van enkele kilometers vind je hier haven, natuurgebieden, landbouwgronden, woonkernen en industriële zones. Bij verdere ontwikkeling mogen we ook het historische karakter van deze polders niet uit het oog verliezen. Vandaag zetten we een volgende stap als ‘Verbond voor de toekomst’ met betrekking tot het Waasland. We willen aantonen dat erfgoed en havenactiviteiten perfect kunnen samengaan. Een symbiose tussen hoe we leefden, leven en zullen leven is perfect mogelijk.”

Prosperhoeve

De beschermde Prosperhoeve, waar de ondertekening plaatsvindt, vormt in die zin een goed voorbeeld. De Maalderij werd sinds 2016 door de vzw Prospersite met de hulp van vrijwilligers gerestaureerd tot een belevingscentrum. EGTS Linieland maakte samen met gemeente Beveren, Havenbedrijf Antwerpen, Maatschappij Linkerscheldeoever en Vlaamse Landmaatschappij een masterplan op voor de ontwikkeling van de volledige site tot een onthaalpoort voor het Grenspark Groot Saeftinghe. Dat zal de komende jaren met verschillende partners gerealiseerd worden. De restauratie van de imposante Vollemansschuur vormt daarbij de volgende stap.

<https://verbondlso.be/home>

<https://www.onroenderfgoed.be/een-onroenderfgoedrichtplan>

<https://oerp.be/over-ons>

<https://prosperpolder.be/>

Meer informatie

Boudewijn Vlegels

Schepen van Stedenbouw en ruimtelijke ordening

T 0475 29 26 49

E boudewijn.vlegels@beveren.be